

rette Forhold imellem Nationalbanken og de øvrige Institutioner, der har til Formaal at støtte Erhvervslivet i disse svære Tider og i de kommende Tider, der maa ske kan blive endnu sværere, er ikke blot en af de vigtigste Lovgivningssager, men ogsaa en af de Sager, hvor de socialøkonomiske Uoverensstemmelser, der adskiller enhver parlamentarisk Forsamlings Medlemmer og ogsaa os, maa træde i Baggrunden for de fælles Samfundssynspunkter. Og jeg vil gerne bede understreget for mit eget Vedkommende, at Spørgsmaalet om den privates Fortjeneste og Finansernes Ret til Afgift for mig staa som det forholdsvis underordnede, medens det alt overvejende maa være, om denne vort Pengemarkeds sidste, i egentligste Forstand fundamentale Afstiver sættes i Stand til uden Nervøsitet og med Fasthed at udfylde den Plads, som tilkommer den, og som omfatter hele Erhvervslivet. Jeg vil derfor straks fra vor Side, som i det hele og store kan følge Regeringen med Hensyn til det fremsatte Lovforslag, tilsige de andre Sider her i Salen stor Bøjelighed og Villie til at tage deres Synspunkter i Betragtning, naar blot de to Udgangspunkter ikke forflygtes, at der maa skabes større Bevægelsesfrihed i Retning af Seddeludstedelse for Nationalbanken, selvfølgelig uden Præjudice for Sedlernes sikre Fundering, og at dette maa tilsikres i en forsvarlig Aarrække, for at ikke de af den overordentlige Situation nødvendiggjorte Foranstaltninger ved deres Afvikling skal komme til at berede fornyede Vanskeligheder.

Et Problem, som var stærkt oppe ved Forhandlingerne i 1907, har ogsaa været berørt her i Dag, og jeg vil med nogle faa Ord omtale det. Det er Spørgsmaalet om, hvorvidt det Seddelmonopol, som Nationalbanken har, ikke burde overtages af Staten. Jeg vil ganske lade ligge, at der ikke er nogen, der har paastaet, at den nuværende Situation er det rette Øjeblik til at gennemføre denne Ændring. Thi der kunde alligevel indvindes, at selv om man vil indrømme Nationalbanken en rigelig Frist til at afvikle dette Monopol, kan der i denne Frist ikke ligge tilstrækkelig Begrundelse af, at vi nu lovgiver paa saa langt Sigt, som dette Forslag til Oktroj giver. Men jeg vil sige, at overhovedet paavirkes jeg ikke i Retning af, at Staten skal overtage Seddeludstedelsen, derved at denne Seddeludstedelse benævnes et Monopol. Man kan være aldeles fast og bestemt af den Overbevisning — og det er

jeg —, at man overfor baade faktiske og retlige Monopoler bør værne Statskassens Interesser, eventuelt ved at overtage dem, og dog mene, at almene Hensyn gaar foran dette teoretiske Synspunkt. Faren ved, at Seddelkasse og Statskasse praktisk set sammenblandes, naar Staten overtager Seddelmonopolet — og Kasserne vil praktisk set blive sammenblandet, hvad man saa gør for regnskabsmæssigt at holde dem adskilte fra hinanden —, er saa stor og iøjnefaldende, at ethvert andet Hensyn for mig vil komme til at vige. Det internationale Hensyn til, at praktisk set hele vor Guldbeholdning ikke maa være i Statens Hænder, vil jeg uden i øvrigt at komme nærmere ind paa det ogsaa lige berøre. Jeg tror, jeg i den Henseende Ord for Ord kan være enig i, hvad det ærede Medlem fra Æbeltoft sagde, at den bedste Ordning er at have en Institution, der er under nøje Kontrol med Hensyn til, hvad jeg vil kalde den negative Side af dens Seddeludstedelsesret — det vil sige, at Seddeludstedelsen ikke udstrækkes længere, end det for Samfundet er forsvarligt, og at Institutionen er under skarp Kontrol i saa Henseende —, men at den med Hensyn til den positive Side af Sagen lader sig lede af de for dens egen Fordel afgørende Synspunkter. Det er den bedste Ordning fra et samfundsmæssigt Synspunkt; overfor det bliver Spørgsmaalet om Monopolet en Biting.

Jeg maa gøre et Par Bemærkninger i Anledning af, hvad det ærede Medlem fra Æbeltoft (N. Neergaard) sagde vedrørende Nationalbankens Opgave i det økonomiske Liv. Det ærede Medlem fremhævede med Støtte af Oktrojen og med fuldkommen Ret i saa Henseende, at Banken i 1818 fik sine Privilegier for at befæste vort Pengevæsens Sikkerhed. Men det forekommer mig alligevel — og det fik Konsekvenser ogsaa i det ærede Medlem fra Æbeltofts Stilling til dette Forslag til Oktroj —, at det ærede Medlem noget oversaa, at Nationalbankens Stilling i Erhvervslivet ganske vist ikke skal være den, at den er i Spidsen for Bankvæsenet, som det ærede Medlem med Rette sagde, men dog skal være en saadan, at den overfor hele Erhvervslivet bør have en særdeles fremtrædende Stilling. Vi kan ikke se paa vor Seddel- og Guldbeholdningskasse og dens Stilling i Erhvervslivet med de samme Øjne og betragte den ud fra de samme Synspunkter, som behersker vore Anskuelse om de andre Pengeinstitutioner. Livsforsikringselskaber, private Banker og Sparekasser har hver